

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

Bakalářská práce

COCHEMSKÁ PRAXE

Vedoucí práce: Mgr. Nicole Emrová

Autor práce: Ing. Lenka Hříšná

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: Kombinovaná

Ročník: III.

2019

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 06.03.2019

.....

Ing. Lenka Hříšná

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Nicole Emrové za odborné vedení, cenné rady, připomínky a ochotu při zpracovávání bakalářské práce.

Ing. Lenka Hříšná

Obsah

Úvod.....	5
1 Historie Cochemské praxe	7
1.1 Německé rodinné právo	7
1.2 Historie právních úprav péče o děti v České republice	8
1.3 Cochemská praxe v České republice.....	11
2 Aktéři v Cochemské praxi.....	13
2.1 Rodiče a děti.....	14
2.2 Soudy, soudci	16
2.3 OSPOD.....	18
2.4 Poradna pro rodinu.....	20
2.5 Mediátor	20
2.6 Advokáti.....	22
2.7 Znalec.....	23
3 Porovnání postupů.....	24
4 Aplikace principů Cochemské praxe do činnosti OSPOD	27
4.1 Příprava aplikace principů Cochemské praxe	27
4.2 Konkrétní zkušenosti z praxe	31
Závěr	36
Seznam použité literatury.....	37
Seznam příloh:	39
Abstrakt.....	45
Abstract	45

Úvod

Cílem mé bakalářské práce je popsat postupné přijímání zásad Cochemské praxe do činnosti jednoho konkrétního pracoviště orgánu sociálně-právní ochrany dětí na Městském úřadu v Přešticích, kde pracuji. V prvních kapitolách práce budu popisovat, kde a jak Cochemský model vznikl, jak se začínal etablovat u nás v České republice. Dále také to, kdo se Cochemské praxe účastní, kdo jsou její protagonisté a jaké jsou její principy. Práci doplním o kazuistiku, které popisují mé vlastní zkušenosti a dokládají zavádění principů Cochemského modelu do praxe.

V další části své bakalářské práce popíši aplikaci principů Cochemské praxe do činnosti konkrétního orgánu sociálně-právní ochrany dětí v obvodu Okresního soudu Plzeň - jih. Podle mého názoru bude zajímavé popsat, jak probíhala jednání při řešení opatrovnických sporů dosud, jaké proběhly změny po převzetí principů Cochemského modelu do praxe, jaké jsou první zkušenosti z multidisciplinární spolupráce a v čem pracovníci orgánu sociálně-právní ochrany dětí vidí přínosy a úskalí používání tohoto modelu v praxi.

Již v minulosti jsme se jako pracovníci orgánu sociálně-právní ochrany dětí dozvídali dílčí informace o této metodě či postupu. Konkrétní vědomosti jsme však neměli a možnosti použití alespoň prvků Cochemské praxe není možné bez aktivního zapojení soudců opatrovnických soudů.

Situace na našem pracovišti a souhra okolností přispěly k tomu, že i v Plzeňském kraji se začalo uvažovat o uvedení Cochemského modelu do praxe. Napadlo mě, že by bylo zajímavé zpracovat toto téma do bakalářské práce. Popsat, jak bylo postupováno a jaký byl přístup pracovníků k této novince. Chtěla jsem se detailněji seznámit s principy Cochemské praxe, pochopit je, získat argumenty pro jednání s rodiči a kolegy pro přijetí tohoto nového modelu. Často se bojíme nového, protože o něm mnoho nevíme. Chtěla bych proto toto „nové“ poznat a podle jeho principů i začít pracovat. Domnívám se, že pokud existuje něco nového, co je již například v zahraničí ověřeno a funguje to i v našich místních podmínkách, co by mohlo přinést větší podporu dětem při rozchodu jejich rodičů, měli bychom to alespoň zkusit. V případě, že se to v praxi osvědčí, rozvíjet a pomáhat šířit i dále.

Rodiče by v našich podmínkách měli usilovat o to, aby se rozhodování o jejich dětech vrátilo do jejich režie. Dnešní systém, kdy „jdu k soudu, aby rozhodl“ je jistě vhodný v případech majetkových a jiných sporů, ale co se týče „rozhodování“ o dětech, mělo by být podle mého názoru v rukou rodičů, kteří sami nejlépe vědí, co je pro jejich děti dobré, na co jsou zvyklé, co jim přináší radost, dobro a blaho.

Je však nezbytné říci, že současný systém vznikl historicky dlouhou dobu a není tak snadné z této cesty vystoupit. Proto je nejspíš také obtížné nastartovat režim nový. Také je jasné, že při rozchodu se lidé jen velmi těžko smiřují s novou realitou, neumí novou situaci uspokojivě řešit a často ani neví na koho se obrátit o radu a pomoc.

Při hledání příslušné literatury k tématu Cochemská praxe jsem zjistila, že literární zdroje jsou poměrně omezené. Téma není zatím v české odborné literatuře zpracováno. Základní myšlenky Cochemské praxe popsal německý soudce Jürgen Rudolph. Dalším uceleným zdrojem jsou internetové stránky společnosti Cochem.cz. V odborných článcích jsem našla některé doplňující informace a další poznatky z uvedení Cochemského modelu do soudní praxe v českých podmínkách.

1 Historie Cochemské praxe

1.1 Německé rodinné právo

V rámci této kapitoly bych ráda zmínila situaci v Německu v oblasti rodinného práva, tedy situaci, za které se Cochemská praxe zrodila.

Jak uvádí autorky Cirbusová a Rogalewiczová, klíčovým pojmem upravujícím vztahy mezi rodiči a dětmi byla původně tzv. rodičovská moc. Ta ze zákona náležela otci a představovala právo plně rozhodovat o dítěti a za dítě až do doby jeho zletilosti.

Toto pojetí rodičovské odpovědnosti bylo změněno až po 2. světové válce, po přijetí nové německé Ústavy v roce 1949. Tam bylo garantováno rovné postavení muže a ženy a rodičovská moc měla nadále náležet oběma rodičům. Fakticky ale byla rodičovská péče ve společnosti vnímána jako právo na dítě, nikoliv jako povinnost pečovat o dítě. Soudy si ustanovení zákona vykládaly tak, že musí být rodičovská péče bezpodmínečně přenesena pouze na jednoho rodiče.

Dále autorky popisují vznik termínu Cochemská praxe. Na základě důsledků zavedené praxe při rozhodování opatrovnických soudů v roce 1992 svolali pracovníci poradních center a orgánu péče o dítě působících ve městě Cochem v Německu konferenci všech profesí, které se na soudním řízení týkajícím se úpravy péče o děti podílejí. Konference se dále účastnili také advokáti, soudní znalci a soudci zabývající se rodinným právem. Cílem této konference bylo představit vlastní povolání a současně ostatním profesím nastínit svoji vlastní představu o jejich povolání. V roce 1993 byla mezi zapojenými profesemi na základě závěrů Cochemské konference uzavřena tzv. *Cochemská úmluva*, která popisuje cíl, cestu, metodu a základ vzájemné spolupráce. Na základě této úmluvy má každá z profesí vůči ostatním profesím určité povinnosti, které plní v případě řešení vysoce konfliktního rodičovského sporu.¹

Cochemskou úmluvu, tedy Cochemskou konvenci ve své publikaci detailněji popisuje J. Rudolph, když uvádí, že jejím cílem bylo znovuobjevení společné rodičovské akceschopnosti i ve vysoce sporných případech. Jde o to přimět rodiče na základě minimálních zájmů dětí ke společnému rozhovoru a dále o to, aby výsledkem bylo rozhodnutí rodičů.

Cestou k tomuto výsledku je konkrétní realizace sesíťování. To je, že pracovní skupina bezodkladně začala s vytvářením sítě, v níž se všichni zúčastnění dohodli, že

---

¹ Srov. CIRBUSOVÁ, M., ROGALEWICZOVÁ, R. Cochemská praxe - vznik a vývoj. *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2015, Praha: WoltersKluwer, 2015, **17**(6), s. 11-15.

budou pro všechny ostatní profese bezprostředně k dispozici jak při konzultacích, tak i v součinnosti.

Základní bází byla rovnocennost jednotlivých profesí. Instrukce a odborné profese zabývající se rodičovským konfliktem, tedy poradny, odbory péče o dítě, advokáti, soudci rodinného práva a soudní znalci se mohou na základě výhod plynoucích z Cochemské praxe doplňovat téměř ideálním způsobem.²

V roce 1998 došlo v Německu k další reformě rodinného práva, byla rozšířena možnost výkonu společné péče o dítě i pro rodiče, kteří neuzavřeli manželství. Do té doby totiž, pokud rodiče nebyli manželé, náležela rodičovská péče výlučně matce. Touto reformou došlo nejen ke sjednocení judikatury a rozhodovací praxe, ale také byl vytvořen prostor pro to, aby se myšlenky rozvíjející se Cochemské praxe mohly šířit k ostatním soudům v Německu. Další vývoj rodinného práva dle uvedeného článku postupoval v roce 2009 přijetím nového zákona o řízení ve věcech rodinných a ve věcech dobrovolné soudní jurisdikce, do kterého byly zakomponovány právě i prvky využívané v Cochemské praxi. Nejvýznamnějšími principy Cochemské praxe, které byly do zákona zakotveny, jsou zásada přednosti a zásada urychlení.³

1.2 Historie právních úprav péče o děti v České republice

Autorky Círbusová a Rogalewiczová, pokládají otázku, zda je možné očekávat něco podobného Cochemské praxi i v České republice. Uvádí, že již nyní jsou obvody, kde zejména pracovníci orgánů sociálně-právní ochrany dětí myšlenky Cochemské praxe vítají a aplikují (aniž by věděli, že nějaká Cochemská praxe existuje). Autorky považují za nezbytné šířit myšlenku interdisciplinární spolupráce a změnu postupů opatrovnických soudů při řešení rodičovských sporů.⁴

Přehled historie rodinného práva na území dnešní České republiky uvádí ve své publikaci P. Černá. Rakouský Občanský zákoník z roku 1811 ukládal povinnost oběma rodičům řádně a ve vzájemném souladu vychovávat děti. Zakotvoval rovněž tzv. otcovskou moc, otec byl podle tohoto práva zákonným zástupcem dítěte. V samostatné

---

²Srov. RUDOLPH, J. *Jsi moje dítě: cochemská praxe: cesty k lidštějšímu rodinnému právu*. Praha: Magistrát Hlavního města Prahy, 2010, s. 26-27

³Srov. CÍRBUŠOVÁ, M., ROGALEWICZOVÁ, R. Cochemská praxe - vznik a vývoj. *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2015, **17**(6), s. 13-14.

⁴Srov. CÍRBUŠOVÁ, M., ROGALEWICZOVÁ, R. Cochemská praxe - vznik a vývoj. *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2015, **17**(6), s. 15.

Československé republice po roce 1918 byla stále zachována otcovská moc, ale pokud bylo soudem dítě svěřeno matce, zajišťovala výchovu, náklady na výchovu hradil otec.⁵

Podle autorek Hrušákové, Králíčkové a Westphalové můžeme doplnit, že po roce 1918 byly vztahy mezi rodiči a dětmi založeny na principu nadřazeného postavení muže v manželství i v rodině. Bylo rozlišováno mezi dětmi narozenými v manželství a mimo manželství, a to jak v otázkách otcovské moci, tak v otázkách vyživovací povinnosti, dědickému právu apod.⁶

Po roce 1948 Ústava zajišťovala rovnoprávné postavení mužů a žen, v roce 1949 zákonem zanikla tzv. otcovská moc a byla nahrazena mocí rodičů. Zákon neposkytoval žádné konkrétní dispozice pro rozhodování soudů o tom, komu z rodičů dítě svěřit. Z komentáře vyplývalo, že soud by měl respektovat výdělkové a majetkové poměry rodičů a přihlídnout k důvodné přichylnosti dětí. Rozhodoval zájem dítěte a jeho blaho.⁷

Kolektiv autorek uvádí, že oddělení právní úpravy rodinněprávních vztahů od vztahů občanskoprávních bylo v tomto období především legislativně-technickým opatřením ovlivněným sovětskou právní úpravou. Manželství již nebylo smluvním vztahem, ale vzniklo na základě souhlasného prohlášení manželů o vstupu do manželství před příslušným národním výborem. Byly zrovnoprávněny děti narozené mimo manželství.⁸

Po roce 1989 byly provedeny v zákoně o rodině jen drobné změny, v roce 1999 byl přijat zákon o sociálně-právní ochraně dětí upravující činnost orgánů sociálně-právní ochrany dětí a intervenci soudu do rodinně-právních vztahů.⁹

Donedávna platným zákonem o rodině, jak rovněž autorka P. Černá popisuje, bylo umožněno svěřovat dítě do střídavé výchovy, tato možnost byla i tak využívána velmi zřídka.¹⁰

Dále autorka uvádí, že velmi významná změna zákona o rodině z roku 1998 a dále i nový zákon o sociálně-právní ochraně dětí z roku 1999 stanovuje povinnost soudům při rozhodování o výchově nezletilých dětí po rozvodu rodičů zjednat si vždy spolehlivý

---

⁵Srov. ČERNÁ, M. *Rozvod, otcové a děti*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 50-51

⁶Srov. HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. XIX-XX

⁷Srov. ČERNÁ, M. *Rozvod, otcové a děti*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 51

⁸Srov. HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. XXI

⁹Srov. HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. XXIII

¹⁰Srov. ČERNÁ, M. *Rozvod, otcové a děti*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 52

podklad pro své rozhodnutí. Proto si soud žádá orgán sociálně-právní ochrany dětí o zjištění a zhodnocení skutečností reprezentujících výchovné předpoklady rodičů. Ve složitějších případech si soud vyžádá ještě psychologický posudek soudního znalce. Soud při rozhodování o výchově nezletilých dětí po rozvodu určuje také rozsah styku dítěte s rodičem, kterému nebylo dítě svěřeno do péče. Soud by měl rozhodovat individuálně a volit nejvhodnější úpravu styku ve shodě se zájmem dítěte. Při posuzování rozsahu styku přihlíží soud ke skutečnostem týkajícím se dětí i rodičů. Jde zejména o věk dítěte, jeho zdravotní stav, časový rozvrh a citový vztah k rodičům. U rodiče se zkoumají osobní poměry, časové a hospodářské možnosti.¹¹

Mohu potvrdit z vlastní zkušenosti z praxe na OSPOD, že v současné době naše soudy takto skutečně postupují, jen byl zrušen dříve platný Zákon o rodině a od roku 2013 je rodinné právo součástí Občanského zákoníku.

Autorka Westphalová popisuje vzájemné povinnosti mezi rodiči a dětmi, jejich vyživovací povinnost.¹²

Poměrně podrobně rovněž komentuje právo dítěte stýkat se s rodičem, právo rodiče stýkat se s dítětem a podmínky styku stanovené soudem. Právu rodiče na styk odpovídají povinnosti pečujícího rodiče styk umožnit, dítě řádně připravit, pozitivně motivovat, o druhém rodiči nemluvit negativně, s rodičem spolupracovat a při předávání dítěte se ke druhému rodiči chovat alespoň neutrálně.¹³

Ideálním stavem by bylo, kdyby rodiče jako zákonní zástupci dítěte, osoby zodpovědné za jeho výchovu se i přes jejich rozchod či rozvod zachovali jako milující osoby a k péči o dítě přistupovali jednotně a důstojně. Tento ideální stav však nenastává často, dohoda mezi rodiči někdy není možná.

Jak uvádí Matoušek, rozvod je určitým způsobem náročnější situace než úmrtí partnera, s nímž bývá srovnávána. Pro většinu lidí rozvod znamená zhroucení hlavního životního projektu. Partner po rozvodu nezmizí, stále někde je a v případě, že přišly na svět děti, je nutné s ním stále komunikovat. Partner je přitom živou připomínkou zásadního fiaska. Pomsta se dá vykonávat i na nejsnadněji ovlivnitelných a nejvíce zranitelných členech bývalé rodiny, tedy na dětech.¹⁴

---

¹¹Srov. ČERNÁ, M. *Rozvod, otcové a děti*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001, s. 57-59

¹²Srov. HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 922-923

¹³Tamtéž s. 936-937

¹⁴Srov. MATOUŠEK, O. *Cochemská praxe - jiný způsob rozvodu. Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2014, **16**(8), s. 17

Jak znám z praxe a autor Matoušek to rovněž dále ve svém článku uvádí, typickým doprovodem rozvodu je sešikování původních rodin za svým rozvádějícím se členem a zahájení pozičních bitev s protistranou o majetek, bydlení, o přístup k dětem. Součástí vyřizování účtů je někdy i dlouhodobé programování dětí proti druhému rodiči. Rozvod je situací, v níž se skutečné potřeby dětí přehlížejí, přestože se jimi dospělí ohánějí často. Tradiční soudní praxe je svěřování dětí do péče jednoho rodičů, což druhého rodiče často vytěsňuje ze života dítěte.

Tradiční praxe tedy vlastně vykládá rodičovskou odpovědnost jako vlastnické právo. Profesionálové, kteří s lidmi v rozvodu komunikují, jsou do jejich tvrdých konfrontací nevyhnutelně vtahováni. I kultivovaní lidé jsou schopni za delší čas po rozvodu říci, že žasnou nad mírou a podobami své tehdejší nenávisti.

Matoušek rovněž zmiňuje Cochemskou praxi jako síť spolupráce mezi profesemi zúčastněnými v rodičovských sporech, jejímž cílem je dosáhnout toho, aby vyhrocené rodičovské konflikty byly díky podporované komunikaci vyřešeny smírně, aby bylo řešení všemi zúčastněnými akceptováno a aby bylo toto řešení dlouhodobě udržitelné.¹⁵

V předchozích dvou podkapitolách jsem zmínila jen klíčové body v historii Cochemské praxe v Německu a u nás. Vzhledem k tématu mé bakalářské práce není bohužel pro detailnější popis historického vývoje metody prostor.

1.3 Cochemská praxe v České republice

Cochemská praxe v České republice inspirovala mnohé a z toho důvodu se jí dostává v současné době poměrně velké pozornosti. Působí zde spolek rodinněprávních a opatrovnických soudců a také iniciativa okolo portálu *www.cochem.cz*. Hlavní snaha zavést plný Cochemský model v České republice je v současné době vidět na Okresním soudě v Novém Jičíně, kde soudce Mgr. Jaroslav Polák ustanovil řídicí skupinu složenou z opatrovnických soudců místního soudu, zástupců všech OSPOD v jeho soudním obvodu, pracovníků Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, lokální pracovníce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR pro Moravskoslezský kraj a místních poradenských a mediačních služeb. Přičemž právě Okresní soud v Novém Jičíně se při aplikování principů Cochemské praxe těší velké úspěšnosti.¹⁶

---

¹⁵Srov. MATOUŠEK, O. Cochemská praxe - jiný způsob rozvodu. *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2014, **16**(8), s. 18-19

¹⁶Srov. *Serial: Cochemská praxe*. [online]. [cit. 2018-08-15]. Dostupné z <https://www.iurium.cz/2018/03/02/serial-cochemska-praxe-nejlepsi-zajem-ditete-predevsim/>

Mentorka a zakladatelka projektu *Cochem.cz* Markéta Nováková si dala nelehký úkol, a to naučit rodiče ve vzájemných sporech zapomenout na vzájemné rozpory a jednat v nejlepším zájmu společného dítěte, po německém vzoru Cochemské praxe. Uvádí, že to vlastně byla náhoda, kdy její bývalý kolega z práce se rozváděl a řešil další péči o své děti. Doslechl se o modelu Cochemské praxe a chtěl se dozvědět více. Tak našli více informací na internetu a oslovili zakladatele Cochemského modelu v Německu soudce Jürgena Rudolpha. Do té doby se v České republice tomuto tématu nikdo nevěnoval, proto se mu Markéta Nováková začala naplno věnovat, ač je původně překladatelka a neměla s rozvody žádné zkušenosti.

Poté se projekt „rozjel“ a Markéta Nováková založila spolek a začali ji kontaktovat soudci z celé republiky. Od té doby spolupracuje s Mgr. Polákem z Okresního soudu Nový Jičín a s dalšími soudci, přičemž zajistila kompletní portfolio z německé strany včetně materiálů o Cochemské praxi pro Justiční akademii. Zde Markéta Nováková a Mgr. Polák společně přednášejí a je ráda, že tento model se v českém právním prostředí etabloval. Dále uvádí, že cílem iniciativy *Cochem.cz* je, aby interdisciplinární spolupráce byla standardním postupem, neboť je nefér, aby rodičům byla tato pomoc nabízena na soudě v Novém Jičíně a na kterémkoliv jiném soudě v České republice rodiče byli hlavně soupeři a ne partneři.¹⁷

První schůzka řídicí skupiny, jejímiž členy jsou opatrovníčtí soudci Okresního soudu Nový Jičín, soudní tajemník (jde vlastně o sociální pracovníci soudu), zástupci OSPOD, Centra psychologické pomoci, mediátor a advokát, se konala v březnu 2016.¹⁸

Od září 2017 do dubna 2018 probíhaly celkem na 9 krajských úřadech v České republice semináře a workshopy s názvem „Cochemská praxe“ a informace o „Cochemu“ se tak mohou dále šířit zainteresovaným profesím.¹⁹

Domnívám se, že toto je pozoruhodný případ, jak „odspodu“ z občanské společnosti, z iniciativy jednotlivců vznikla změna pro právní praxi, kterou přijímají i odborníci z tak konzervativního oboru jako je právo a soudnictví.

---

¹⁷Srov. *Seriál: Cochemská praxe*. [online]. [cit. 2018-08-15]. Dostupné z <https://www.iurium.cz/2018/03/31/serial-cochemska-praxe-cochemsky-model-neumi-resit-vsechno-jedna-se-vsak-zasadni-prevenci-vetsinu-rodinnepravnych-soudnich-sporu-rika-marketa-novakova/>

¹⁸Srov. *Manuál*. [online]. [cit. 2018-09-01]. Dostupné z http://cochem.cz/images/PDF_manual_Etablovani_CP.pdf, s. 22

¹⁹Srov. *O cochemské praxi*. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

Podobný názor se objevuje i v příspěvku R. Rogalewiczové, kde píše, že Cochemská praxe je zcela specifická v tom, že iniciativa k jejímu vzniku nebyla dána pokynem nadřízených orgánů, ale vzešla od subjektů, které problematiku v praxi samy řeší. V tomto případě měly snahy jasný cíl, existovala představa o tom, co a jak se musí změnit.²⁰

Cochemskou praxí se rovněž zabývá v České republice Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, který realizuje od roku 2012 projekt s názvem „*Rozvoj partnerství v oblasti mezinárodní spolupráce*“. V rámci tohoto projektu vznikla v roce 2014 sekce zabývající se přenosem know-how Cochemské praxe ze zahraničí do České republiky.²¹

Co se týče dalšího rozšiřování Cochemské praxe v České republice, M. Nováková ve svém příspěvku na konferenci uvedla, že dalším nutným krokem bude osvěta. Rovněž uvádí, že řešení opatrovnických sporů za pomoci Cochemské praxe ukázalo, že vliv práce s rodiči se pozitivně odráží i na problematice placení výživného a majetkového vypořádání.²²

2 Aktéři v Cochemské praxi

J. Rudolph uvádí, že základní maximou Cochemské praxe je orientace na perspektivu dítěte, bez níž je znalost „dobra dítěte“ jen prázdným pojmem, který je z perspektivy dospělých libovolně naplňován všemi zbylými zúčastněnými podle individuálních zájmů a chuti.²³

Zajímavá mi přijde i zmínka o tzv. Domino efektu, tedy vlivu na další spory, kdy J. Rudolph uvádí, že nová kultura sporu, vytvořená zde popsaným interdisciplinárním sesítováním, se často projeví i v dalších bodech sporu, jako např. ve výživném, majetkoprávním sporu, sporu o byt, o zařízení domácnosti atd. Když se naopak tyto

---

²⁰Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M., ed. *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 11-12

²¹Srov. CIRBUSOVÁ, M., ROGALEWICZOVÁ, R. Cochemská praxe - vznik a vývoj. *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2015, 17(6), s. 11

²²Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M., ed. *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 21

²³Srov. RUDOLPH, J. *Jsi moje dítě: cochemská praxe: cesty k lidštějšímu rodinnému právu*. Praha: Magistrát Hlavního města Prahy, 2010, s. 34-36

sporné body projeví ještě před vypuknutím sporu o děti, často vede jejich úprava ve vzájemné shodě k oslabení samotného rodičovského konfliktu.²⁴

Nyní stručně shrnuji základními principy Cochemské praxe podle www.cochem.cz:

- 1) Rozhodnutí patří v první řadě do rukou rodičů, stejně tak jako odpovědnost za život jejich dítěte.
- 2) Všechny profese jsou si rovny, jejich příspěvní k řešení rodičovského konfliktu je rovnocenné.
- 3) Respekt, komunikace, orientace na perspektivu dítěte, to jsou základní předpoklady v přístupu jak k rodičům, tak i v rámci spolupráce profesí.
- 4) Koordinovaný postup. Postup jednotlivých profesí v opatrovnickém řízení je potřeba sladit.²⁵

V této kapitole budou dále postupně popsány jednotlivé role jednotlivých členů týmu a rodičů.

2.1 Rodiče a děti

Ve většině případů rozchodu rodičů se to neobejde bez hádek, vzájemného napadání, rodiče řeší svůj rozpadající se vztah, ztrátu partnera, zázemí společného bydliště. Děti jdou obvykle v takových sporech stranou. Rodiče se často domnívají, že děti by neměly vědět, že se něco děje, často z důvodu, že je chtějí ušetřit trápení. V jiných případech zase rodiče naopak zneužívají lásku dětí a používají je jako zbraň proti druhému rodiči.

Děti chtějí své rodiče vidět spokojené. Potřebují je pro svůj zdravý vývoj vidět velké. Aby k nim mohly vzhlížet. Aby se u nich cítily v bezpečí. Aby se staly hodnotou, pro kterou jsou rodiče ochotni věnovat čas.

Rodiče se mohou rozejít jako partneři, ale ne jako rodiče. Je i v zájmu rodičů, aby se naučili domlouvat se na všem zásadním, co se jejich dítěte týká co nejdříve, protože to budou muset činit nejméně do doby, než dítě nabude zletilosti.

Soud může svěřit dítě do péče jednoho rodičů, nebo do střídavé péče, nebo do společné péče i do péče jiné osoby než rodiče.

---

²⁴Srov. RUDOLPH, J. *Jsi moje dítě: cochemská praxe: cesty k lidštějšímu rodinnému právu*. Praha: Magistrát Hlavního města Prahy, 2010, s. 37

²⁵Srov. *O cochemské praxi*. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

U výhradní péče jednoho rodičů druhý rodič dítě vídá na základě domluvy mezi rodiči nebo na základě úpravy styku s dítětem schválené soudem. Oba rodiče jsou nadále nositeli rodičovské odpovědnosti a mají povinnost a právo ji vykonávat.

Svěření dítěte do střídavé péče znamená, že je dítě střídavě u jednoho, střídavě u druhého rodiče. Není dán poměr času, který by mělo být dítě s jedním i s druhým rodičem.

Pojem společná péče je reliktem špatného překladu převzatého z německé právní úpravy a znamená společnou rodičovskou odpovědnost. Pokud jsou rodiče schopni se domluvit na společné péči, pak by to mělo být formou předložení jejich dohody a následného schválení soudem.²⁶

Děti vnímají vše. A to nejen tehdy pokud jsou přímo zatahovány do rodičovských sporů, ale i v případech, kdy jsou z uvedených sporů vynechány. Děti velmi dobře vycítí změnu atmosféry v domácnosti, změnu v chování rodičů i dalších příbuzných a to bez ohledu na věk. Pro děti znamená rozchod rodičů úzkost a strach, zhoršují se vztahy mezi rodiči a dětmi, mohou se zhoršit rovněž výchovné schopnosti rodičů.

Nejzásadnějším problémem na straně rodičů je to, že se prvotně zajímají o sebe a nikoliv o své dítě. A o svá práva na dítě a nikoliv své povinnosti vůči dítěti. Rozvod představuje pro děti obrovskou zátěž. Mění se jejich svět, proměňují se hodnoty, jsou ohroženy nebo narušeny jejich sociální vztahy a sociální vazby, jejich život se otřásá v základech. Bude neustále potřeba, aby se rodiče domlouvali o zdravotních záležitostech, o vzdělání, o volnočasových aktivitách, o výchovných problémech. A to s maximální možnou podporou a slušností.²⁷

Prvním principem Cochemské praxe je to, že rozhodnutí patří do rukou rodičů, stejně tak jako odpovědnost za život jejich dítěte. Do doby než se začne řešit u soudu úprava poměrů dítěte po rozvodu nebo rozchodu rodičů je dobrým rodičem.

Stát, ať už v roli jakékoliv instituce, nezpochybňuje jeho rodičovské kompetence, nekontroluje, v jakém prostředí své dítě vychovává, nešetří, nekontroluje a nesrovnává. Jakmile tato situace nastane rodič je nucen se obhajovat, je nucen ve srovnání s druhým rodičem vyjít jako ten lepší, chce-li o své dítě nadále pečovat, a takový přístup ke smířčímu řešení obvykle nevybízí. Rodiče potřebují být respektováni ve své

---

²⁶Srov. *O cochemské praxi*. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

²⁷Srov. *O cochemské praxi*. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

rodičovské roli, potřebují důvěru, že svůj vzájemný konflikt zvládnou, potřebují pomoc, aby se naučili domlouvat se v zájmu společného dítěte a v neposlední řadě by měli být zplnomocněni k znovupřevzetí společné rodičovské odpovědnosti.²⁸

Rovněž M. Nováková uvádí, že rodiče musí znovu přijmout vlastní odpovědnost za život svůj, ale především za život svých dětí. Neodevzdat se do rukou systému, ale za pomoci ostatních rozhodnout spolu s druhým rodičem o budoucím životě rozdělené rodiny.²⁹

Dalším z hlavních principů Cochemské praxe je rovnost všech profesí zapojených do multidisciplinárního týmu. Postup jednotlivých profesí v opatrovnickém řízení je potřeba sladit, díky koordinaci vstupuje do řešení rodičovského sporu vždy právě ta profese, jejíž přínos je v té dané fázi nejpotřebnější. Je vyvíjen společný tlak na rodiče. Cílem definování a sladování postupu je dosáhnout co nejefektivnější aplikace, výkonu té dané profese, z pohledu kapacity, schopností, know-how a času.³⁰

Pozornost všech profesí řešících rodičovský konflikt, jak uvádí R. Rogalewiczová, se pole Cochemského modelu soustředí na zájem dítěte. Snahou všech subjektů zapojených do propojené sítě meziodvětvové spolupráce, je převést pozornost rodičů na jejich společné dítě a pomoci jim vyřešit spor takovým způsobem, aby toto řešení bylo pro dítě co nejméně zatěžujícím. Současně je za nejlepší řešení považována dohoda rodičů, a sice dohoda, kterou rodiče vytvoří společně.³¹

2.2 Soudy, soudci

Soudce vede rodiče k znovupřevzetí společné rodičovské odpovědnosti i odpovědnosti za rozhodnutí, snaží se orientovat rodiče na zájem dítěte, odkazuje rodiče na využití odborné pomoci, případně jim ukládá absolvování odborné pomoci. Soudce z pozice své autority vytváří tlak na rodiče, vysvětluje, jak bude vyhodnocovat jejich rodičovské kompetence. Soud rovněž jmenuje OSPOD kolizním opatrovníkem, v případě potřeby ustanovuje

---

²⁸Srov. *O cochemské praxi*. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

²⁹Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M., ed. *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 18-19

³⁰Srov. *O cochemské praxi*. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

³¹Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M., ed. *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 10

soudního znalce. Určuje postup v soudním řízení (stanovení termínů jednání, nařízení poradenské péče, mediace apod.).

Cochemská praxe znamená pro soudce i určité změny oproti současnému stavu. Například zefektivnění práce (zkrácení délky sporu, zlepšení životnosti dohod rodičů). Soudce je nově členem interdisciplinárního týmu, setkává se s ostatními zástupci profesí, je otevřený komunikaci, což má zvýšené nároky na komunikační dovednosti soudců. V první fázi přistupuje soudce k rodičům jako k partnerům, je jim nápomocen při převzetí odpovědnosti za osud svého dítěte, dále posuzuje rodičovské kompetence na základě vůle a ochoty rodičů nalézt společné řešení.

Soudce nově klade důraz na faktické projevy chování rodiče, jeho ochoty spolupracovat a domlouvat se s druhým rodičem i odborníky, schopnost uzavírat a dodržovat zatímní dohody. Měl by účelněji využívat znalecké posudky, tzn., že posudky jsou nařizovány pouze v případech, kdy existují důvodné pochybnosti, že rodiče nemají rodičovské kompetence.³²

K roli soudce M. Nováková uvádí, že soudce zůstává nadále nejvyšší autoritou. Z pozice exekutivní však přechází do pozice mentora a průvodce.³³

J. Rudolph k tomu uvádí, že v německé praxi bylo stanoveno, že soudce musí během dvou týdnů od podání návrhu nařídít termín soudního jednání, na kterém se budou podílet oba rodiče, advokáti a odbor péče o děti. Časný termín ve věcech sporů o děti se realizuje na úkor jiných jednání.³⁴

O rychlosti projednání návrhů ohledně dětí se zmiňují i autorky Dostálová a Killarová, když uvádí že, přednostně a s největší mírou urychlení se projednávají případy, které se týkají pobytu nezletilého dítěte, práva styku s nezletilým dítětem jeho převzetí a předání, o změně péče rodičů o nezletilého, či věci, v jejichž ohnisku je ohrožení zájmu a blaha dítěte.³⁵

V dalším článku autorky Rogalewiczová a Killarová uvádí, že právní řád České republiky neobsahuje žádné konkrétní lhůty pro vydání rozhodnutí v rodinněprávních

---

³²Srov. *O cochemské praxi*. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

³³Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M., ed. *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 20

³⁴Srov. RUDOLPH, J. *Jsi moje dítě: cochemská praxe: cesty k lidštějšímu rodinnému právu*. Praha: Magistrát Hlavního města Prahy, 2010, s. 29

³⁵Srov. DOSTÁLOVÁ, S., KILLAROVÁ, T. *Cochemská praxe - role zapojených profesí*.

Právo a rodina. Praha: WoltersKluwer, 2015, 17(7), s. 10

věcech, pouze je obecně uvedeno, že ve věcech péče soudu o nezletilé rozhoduje soud s největším urychlením. Řízení bez zbytečných průtahů má daleko větší potenciál snížit riziko negativních důsledků pro rodinné vztahy než řízení, u kterého si ani sami účastníci nepamatují, kdy vlastně začalo.³⁶

2.3 OSPOD

V současné praxi jsou orgány sociálně-právní ochrany dětí vnímány rodiči jako neúčinnější zbraň u soudu, uvádí autorky Rogalewiczová a Killarová. Toto mohou potvrdit ze své vlastní praxe. Rodiče vychází z toho, že co řekne pracovník OSPOD před soudem je pro soud zásadní informace a podle toho soud rozhodne. Rodiče se proto snaží získat uvedené pracovníky na svou stranu. Vzájemně se pomlouvají, chodí na sebe oznamovat každou maličkost, nutí pracovníky řešit svoje žabomyší války, aniž by byli ochotni poslouchat dobře míněné rady vedoucí je ke smírnému řešení. Orgány OSPOD jsou přitom přetížené a tento postup rodičů jim jejich práci neusnadňuje. Jejich úkoly jsou navíc značně roztráštěné a často až protichůdné. Proto je velmi důležité, aby došlo k oddělení role OSPOD, který by nadále měl soudu pouze podat objektivní zprávu o poměrech v rodině, a kolizního opatrovníka dítěte, který by se naplno věnoval pouze zastupování dítěte v řízení.³⁷

Pracovník OSPOD stává relevantním partnerem pro rodiče, tím, že jim podává relevantní informace. Na OSPOD je iniciována dohoda mezi rodiči. Pracovník OSPOD doporučuje rodičům odbornou pomoc, vede rovněž rodiče ke znovupřevzetí rodičovské odpovědnosti, realizuje společné setkání rodičů na OSPOD, doprovází rodiče procesem opatrovnického řízení, účastní se jiného soudního roku a soudních jednání.

Pro pracovníky OSPOD přináší Cochemský model větší efektivitu a lepší pocit z úspěšné práce až na výjimky (v případě domácího násilí). Pracovníci nesepisují návrh jednomu z rodičů, standardně nesepisuje zprávu pro soud, o jednání s rodiči sepisuje protokol z jednání, osobně se účastní jiného soudního roku, eliminuje se manipulace ze strany rodičů, zatěžování OSPOD jedním z rodičů (neustále nové návrhy, předkládání

---

³⁶Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., KILLAROVÁ, T. Realizace Cochemské praxe v České republice (1.). *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2015, 17(8), s. 15

³⁷Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., KILLAROVÁ, T. Realizace Cochemské praxe v České republice (2.). *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2015, 17(9), s. 19

důkazů), přenášení odpovědnosti rodičů na OSPOD. Pracovník OSPOD získává respekt ze strany rodičů i ostatních profesí, jako člen týmu pomáhá vytvářet tlak na rodiče.³⁸

K roli OSPOD M. Nováková uvádí, že sociální pracovníci jsou v Cochemském modelu zbaveni povinnosti vypracovávat písemné posudky. Změna jejich postoje a vnímání situace je zcela zásadní. Z hodnotitele a terče útoků jedné nebo druhé strany se stávají nezávislou osobou, která plní roli časné intervence a deeskalace sporu. Přináší důležité informace o tom, co rodiče čeká, zprostředkovává perspektivu dítěte, na kterou rodiče velmi často zapomínají a dává jasné a jednotné poselství v tom smyslu, že rozdělením rodiny nesmí dítě přijít ani o jednoho ze svých rodičů.³⁹

Na tomto místě bych ráda uvedla, že zde spatřuji velkou změnu pro sociálního pracovníka. V předchozím systému byl vsazen do role „kontrolora“ rodičů, vypracovával zprávu o výchovném prostředí obvykle jednoho z rodičů, který žádá svěřit dítě do své péče. S druhým rodičem se často ani nesetkal a viděl jej poprvé až před jednací síní soudu jen chvíli před ústním jednáním. Tato situace tak často vedla k tomu, že druhý rodič předpokládal, že pracovník OSPOD stojí na straně navštíveného rodiče. Aktuálně, po převzetí principů Cochemského modelu, se sociální pracovník seznamuje v případě sporných případů s oběma rodiči u jednacího stolu, kde rodičům vysvětluje, že není na straně ani jednoho z nich. Že je tu jako opatrovník jejich dítěte a snaží se hájit jeho zájmy, když ve sporu rodiče stojí proti sobě. Zde je podle mě velký posun, a takto si skutečně představují roli kolizního opatrovníka.

Ohledně odboru péče o dítě se J. Rudolph vyjadřuje tak, že se v Cochemském modelu zavázali jeho pracovníci ještě před rychle nařízením soudním jednáním navázat intenzivní kontakt se všemi členy příslušné rodiny a budou se účastnit všech ústních jednání. Na druhé straně jsou pracovníci osvobozeni od povinnosti vyhotovovat písemné zprávy. Často se uvedeným pracovníkům podaří pod vlivem rychle nařízeného termínu soudního jednání vypracovat s rodiči společnou dohodu.⁴⁰

---

³⁸Srov. *O cochemské praxi*. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

³⁹Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M., ed. *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 20

⁴⁰Srov. RUDOLPH, J. *Jsi moje dítě: cochemská praxe: cesty k lidštějšímu rodinnému právu*. Praha: Magistrát Hlavního města Prahy, 2010, s. 30

2.4 Poradna pro rodinu

Poradna vykonává doporučenou, případně soudem uloženou odbornou pomoc, která zahrnuje edukaci, rodinnou terapii, mediaci. Zajišťuje dostupnost odborné pomoci dobrou komunikací, a dostatečnou kapacitou. Orientuje se na řešení problému, zejména deeskalaci rodičovského sporu. Vysvětluje rodičům možné dopady jejich sporu a nezvládnutí rozpadu soužití na jejich dítě a vede rodiče k převzetí společné rodičovské odpovědnosti. Je zde rovněž možnost zapojení dítěte do řešení problému zejména v přetrvávajícím rodičovském konfliktu.

Pracovníci poradny pracují s rodiči terapeuticky, učí rodiče komunikaci na rodičovské úrovni v zájmu dítěte, pomohou zvládat aktuální situaci rodiči, který není iniciátorem rozvodu. Při všem jsou akcentovány vývojové potřeby dítěte.

Na základě dotazu soudu informuje poradna soud o zahájení, přerušení, ukončení odborné pomoci (edukace) a o průběhu rodinné terapie. Posuzuje rodičovské kompetence, vypracovává doporučení týkající se zapojení rodiče se sníženou nebo dočasně omezenou kompetencí do péče o dítě nebo například vhodnosti styku aj.

Pro poradnu obvykle znamená postup dle Cochemské praxe větší efektivitu poskytování odborné pomoci, větší vytížení poraden, nutnost definice obsahu a kapacity poskytovaných služeb ohledně edukace, rodinná terapie, mediace, asistovaných kontaktů. Jako člen týmu pomáhá poradenský pracovník vytvářet tlak na rodiče k převzetí rodičovské odpovědnosti a nalezení řešení v nejlepším zájmu dítěte.⁴¹

Pomoc poradny, jak uvádí J. Rudolph v případě, kdy se nepodaří nalézt s rodiči jimi oběma odsouhlasenou úpravu. Poradna dá rodičům nejpozději do dvou týdnů první termín jednání. Pak je již zcela v kompetenci poradny, aby rozhodla o svém postupu a jeho dalším časovém průběhu.⁴²

2.5 Mediátor

Jak uvádí T. Šišková, konflikt je v mediaci vnímán jako přirozená součást komunikace. Mediace akceptuje pohled a postoj obou stran, obrací se na účastníky jako na osoby, které mají právo zastávat svůj názor, jež sdělují. Mediátor je nehodnotí ani nekritizuje.⁴³

---

⁴¹Srov. *O cochemské praxi*. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

⁴²Srov. RUDOLPH, J. *Jsi moje dítě: cochemská praxe: cesty k lidskému rodinnému právu*. Praha: Magistrát Hlavního města Prahy, 2010, s. 30-31

⁴³Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Průvodce rodinnou mediací*. Praha: Portál, 2016, s. 17

Dále autorka uvádí, že mediátor musí zvládnout mediační techniky jako je aktivní naslouchání, hledat a pojmenovávat zájmy a důvody pozičních sdělení, umět formulovat neutrální výroky, umět uzavírat minulost a soustředit jednání do budoucnosti, definovat předměty jednání, pomoci stranám, aby se vzájemně pochopily, případně používat výměn rolí, pracovat s technikou brainstormingu, umět nalézat kritéria, podle kterých strany návrhy řešení vyhodnocují a vybírají, psát mediační dohodu apod. Mediátor také zajišťuje virtuální přítomnost dětí. Někdy klade otázky jménem dětí, což rodiče často překvapí a zastaví je v rychlém řešení rozpadu rodiny.⁴⁴

Osobně se domnívám, že mnoho ze znalostí a dovedností mediátora by měla zvládat většina pracovníků zapojených do multidisciplinárního týmu v Cochemském modelu. Rodiče si prostřednictvím odborníků uvědomují nejen své postavení ve sporu, ale i pocity a důvody chování svého bývalého partnera.

Je nezpochybnitelné, že mediátor, coby zástupce jedné z pomáhajících profesí, má v postupu řešení rodičovského konfliktu své nezastupitelné místo. Když Cochemská praxe vznikala (již více než před 20 lety), byla mediace v začátcích zřejmě ještě i v Německu, mediátor jako profese v původním modelu nefiguruje. Naopak současné aplikování principů Cochemské praxe v Německu s ním na 100 % počítá. V této fázi v ČR zatím nejsme. Tam, kde interdisciplinární spolupráci zatím aplikují, se “opřeli” o služby poraden pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy nebo jiné subjekty, které poskytují potřebnou škálu pomoci v rámci veřejné sociální služby. Jedním z důvodů byla relativně dobrá (nebo do budoucna ovlivnitelná) kapacita a dostupnost a především ochota místních zaměstnanců (sociální pracovníci, psychologové) zapojit se do etablování změny. Zřejmě i toto bude ale soud od soudu resp. okres od okresu rozdílné.

Bude také záležet na aktivním zapojení mediátorů na “formování” trhu a jejich nabídce zapojení. Přínosná by byla kombinaci služeb poradny a mediátora. Kdy velmi laicky řečeno, proběhne v poradně “ošetření” a edukace a za pomoci mediátora vypracují rodiče společnou dohodu.⁴⁵

Mediace, jak uvádí M. Nováková, je nedílnou a velmi důležitou, součástí Cochemské praxe. Právě díky mediaci se rodiče naučí spolu znovu komunikovat a v drtivé většině případů dospějí rodiče k dohodě o porozvodové péči právě za pomoci

---

⁴⁴Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Průvodce rodinnou mediací*. Praha: Portál, 2016, s. 19

⁴⁵Srov. *O cochemské praxi*. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

mediátorů. V našem současném systému není bohužel tato důležitá role pevně zakotvena. Důležitým faktorem je také hrazení mediátorské péče státem, které u nás není nikde stanoveno. Úhradu této péče lze zatím chápat jako investici do prevence řešení následných soudních sporů o výživné.⁴⁶

2.6 Advokáti

Role advokátů v Cochemském modelu není zatím zcela jasná. Podle www.cochem.cz je advokátům často vyčítáno, že konflikt rodičů vyhrocují. Samozřejmě jen někteří, nelze to brát obecně. Z řad soudců, pracovníků OSPOD a často také pomáhajících profesí, kteří s rodiči pracují, tato kritika zaznívá. Nelze se tomu ani moc divit. Učí se to většinou již na škole, učí se to v roli koncipientů od svých kolegů v právnických kancelářích, je to obvyklý postup ve všech dalších oblastech práva. Jsou nastaveni s cílem vyhrát klientovi spor. V takovém světle se tedy “oprávněný zájem klienta” jeví jako “vyhrát spor”, snažit se prosadit to, co klient chce. “Oprávněný zájem klienta” je stejně jako například “nejlepší zájem dítěte” věcí výkladu a porozumění a výklad obou termínů by mohl být ukazatelem pro výběr dobrého právního zástupce, indikátorem kvality nabízených služeb.⁴⁷

M. Nováková se rovněž vyjadřuje k roli advokátů, a podle ní je nejdůležitějším krokem ke změně u této profesi přijetí faktu, že konfliktní strategie s cílem „vyhrát“ mandantovi spor zde není na místě. Jako velmi účinný nástroj při deeskalaci sporu a pro možnost nalezení rychlého řešení situace přijímají advokáti v rámci opatrovnického řízení paušální honorář a zavazují se k nekonfliktnímu vedení svých mandantů. Tím se také sami zbavují stigma „rozdmychávačů“ sporu z důvodu finanční motivace.⁴⁸

Jak uvádí J. Rudolph, advokáti v německé praxi se v Cochemské konvenci zavázali mimo jiné, že v soudních řízeních o svěření dítěte do výchovy a o styku s dětmi nebudou sledovat ani realizovat žádné konfliktní strategie.⁴⁹

---

⁴⁶Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M., ed. *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 21

⁴⁷Srov. *Manuál*. [online]. [cit. 2018-09-01]. Dostupné z http://cochem.cz/images/PDF_manual_Etablovani_CP.pdf, s. 20-21

⁴⁸Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M., ed. *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 20

⁴⁹Srov. RUDOLPH, J. *Jsi moje dítě: cochemská praxe: cesty k lidštějšímu rodinnému právu*. Praha: Magistrát Hlavního města Prahy, 2010, s. 28

K činnosti advokátů v opatrovnických sporech se vyjadřuje JUDr. Kovářová. Uvádí, že špatný advokát udělá více škody než špatný soudce. Špatný advokát nevysvětlí rodinnému příslušníku v úvodní poradě důležitou věc a to, že právo za něj rodinný spor nevyřeší. Špatný advokát je ten, který je v rodinném právu nevzdělán, neinformován, přesto se pustí do zastupování. Anebo kvůli déletrvajícím paušální odměně vleče klienta do soudního sporu a zabrání mu přijmout dohodu, jež je možná kompromisní, jak už to s dohodami bývá. Výše uvedené vedlo k tomu, že po vzoru Spolku rodinněprávních a opatrovnických soudců vznikla koncem roku 2017 Unie rodinných advokátů.⁵⁰

2.7 Znalec

Služeb soudního znalce v oboru pedopsychologie, případně dalších oborech je v současné době nadužíváno a jak se uvádí i na www.cochem.cz, mělo by se využívat pouze v malém procentu případů, kde existují indicie o narušených kompetencích rodiče nebo obou rodičů nebo se jedná o dítě se specifickými potřebami.

Pro soudního znalce by tedy mělo dojít ke změně v počtu posudků a snížení četnosti jeho využití. V případech, chybějících nebo narušených rodičovských kompetencí jednoho nebo obou rodičů se může stát velmi potřebným odborníkem a poradcem, tzn., že na dotaz soudce může v rámci posudku dát odborné doporučení týkající se: vhodnosti zapojení do péče, vhodnosti styku, možnosti přechodné úpravy a jejich pravidel vzhledem k problému na straně rodiče a vývojovým potřebám dítěte.⁵¹

Soudní znalec se mění z pasivního hodnotitele na aktivního účastníka interdisciplinárního týmu. V případě, že nepomůže mediace, spor je velmi vyhrocený, přijde na řadu soudní znalec psycholog, aby terapeuticky s rodiči pracoval na nalezení společné dohody.⁵²

Obdobně se vyjadřuje o roli znalce i J. Rudolph, který uvádí, že v případě, že se ve sporu rodičů jeví vhodnější vypracování rodinně-znaleckého posudku než využití

---

⁵⁰Srov. KOVÁŘOVÁ, D. Co natropí špatný soudce a špatný advokát? *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2018, 20(4), s. 4

⁵¹Srov. *Manuál*. [online]. [cit. 2018-09-01]. Dostupné z http://cochem.cz/images/PDF_manual_Etablovani_CP.pdf, s. 18

⁵²Srov. ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M., ed. *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 21

možností poradny, mají znalci za úkol současně předložit návrhy řešení a jsou nabádáni k vypracování řešení společně s rodiči.⁵³

3 Porovnání postupů

V předchozích kapitolách byla popsána činnost jednotlivých aktérů multidisciplinárního týmu na základě dostupné literatury a rovněž přístup rodičů před aplikací principů Cochemského modelu a změny, které přichází s jejich aplikací. Jak již bylo uvedeno, bývá situace na různých místech republiky, okrese od okresu odlišná, přístup soudců a dalších pracovníků je individuální.

V manuálu dostupném na www.cochem.cz je zobrazeno (obrázek č. 1 a 2), jaký je postup jednotlivých členů multidisciplinárního týmu po podání návrhu rodiči k soudu. Rovněž je zde časová přímka, která znázorňuje, jak dlouho jednotlivé etapy řešení případu trvají.

Jednou z klíčových osob v systému je pracovník soudu - soudní tajemník, který po podání návrhu rodiči kontaktuje místně příslušný OSPOD o aktuálně podaném návrhu. Upozorní rodiče na případné doplnění identifikačních a zejména kontaktních údajů pro celkové zrychlení postupu případu.

JSR - jiný soudní rok je způsob jednání, které svolává soudce opatrovnického soudu a jde vlastně o setkání soudce s účastníky sporu a s přizvanými členy multidisciplinárního týmu. Jiný soudní rok není v soudní praxi často používán, ale soudce zde může neformálním způsobem, kdy vystupuje bez taláru a jednání neprobíhá v soudní síni, dospět k rychlejší a udržitelné dohodě rodičů ve věcech úpravy výchovy dětí v zájmu dětí.

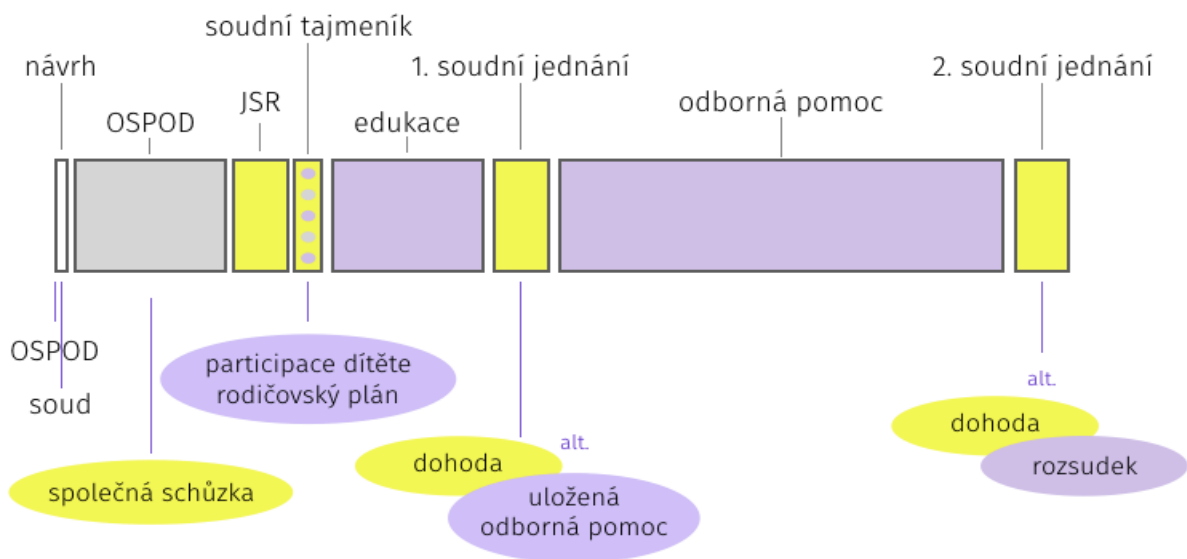
Pokud se rodiče nedohodnou na vzájemném postupu, probíhá edukace na odborném pracovišti, tedy v poradně. Je svoláno první soudní jednání, kde je buď schválena dohoda rodičů, nebo je uložena rodičům odborná pomoc, ta trvá až 3 měsíce a předpokládá se aktivní přístup rodičů na dosažení dohody. Následuje rozhodnutí soudu. Již při jednání úvodního semináře o Cochemské praxi, o kterém se zmiňuji v kapitole Příprava aplikace principů Cochemské praxe, jsme byli upozorněni, že existují asi 2 % rodičů, kteří se nedohodnou nikdy a zde je na místě autoritativní rozhodnutí soudce. V ostatních případech stojí za to pokoušet se dospět postupně k dohodě.

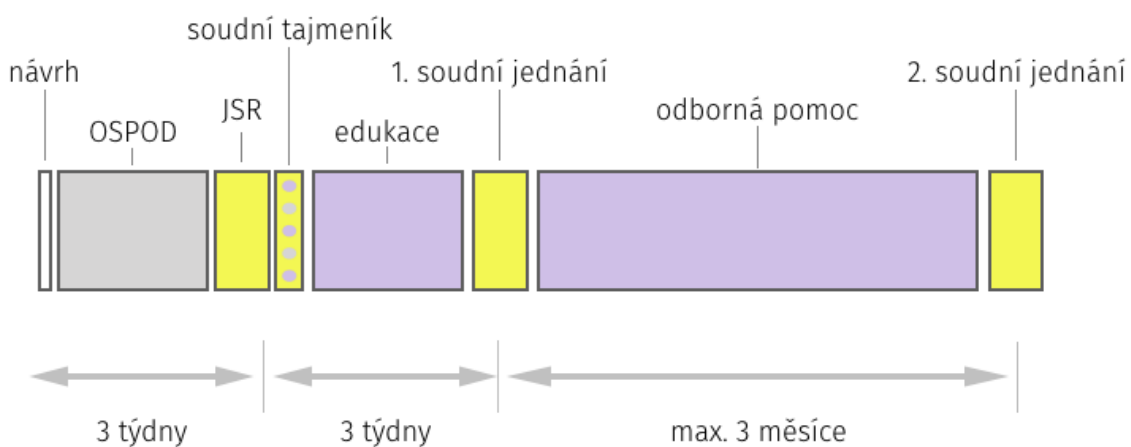
⁵³Srov. RUDOLPH, J. *Jsi moje dítě: cochemská praxe: cesty k lidštějšímu rodinnému právu*. Praha: Magistrát Hlavního města Prahy, 2010, s. 31

Obrázek č. 1⁵⁴

Obrázek č. 2⁵⁵

Chci zde uvést svoje vlastní zkušenosti, které jsem získala při práci na oddělení OSPOD. Největší část případů jsem projednávala na Okresním soudu Plzeň - jih, zde pracují tři opatrovnické soudkyně, samosoudkyně, které přistupují k případům velmi

⁵⁴ Srov. *Manuál*. [online]. [cit. 2018-09-01]. Dostupné z http://cochem.cz/images/PDF_manual_Etablovani_CP.pdf, s. 7

⁵⁵ Tamtéž

individuálně. Do doby aplikace principů Cochemské praxe obvykle postup fungoval tak, že po přijetí návrhu jednoho z rodičů, soudce nařídil ústní jednání, zároveň jmenoval OSPOD opatrovníkem dítěte a požádal jej o prošetření výchovného prostředí u navrhovatele. Tento časový úsek trval obvykle 6 - 8 týdnů.

Pracovník OSPOD tedy v mezidobí navštívil domácnost navrhovatele, vypracoval zprávu o výchovném prostředí a zaslal ji k soudu. Zpráva sloužila jako jeden z důkazů pro svěřeni dítěte do péče. Pokud rodiče navrhovali střídavou péči o dítě, byly navštíveny domácnosti obou rodičů. Pokud rodiče předkládali soudu dohodu o péči a výživném ke schválení, rodinné prostředí se neprověřovalo. V případě, že soud obdržel i negativní stanovisko druhého rodiče k návrhu, často požadoval na OSPOD provedení pohovoru s dítětem v neutrálním prostředí a zjištění jeho názoru, případně bylo dítě pozváno k výslechu soudem.

Na našem úřadu již delší dobu neprobíhala praxe, kdy pracovníci OSPOD sepisují návrh jednomu z rodičů. Již dříve bylo toto odstraněno z důvodu zajištění nestrannosti kolizního opatrovnictví.

S aplikací Cochemského modelu je již v úvodu spolupráce s rodiči rodičům zdůrazňováno, že jednání ohledně jejich dětí budou na našem úřadu probíhat za účasti obou rodičů zároveň. Jednak si rodiče zvykají znovu řešit situaci svých dětí společně, i po svém rozchodu, jednak slyší informace oba rodiče od pracovníků společně a nevzniká tak dojem, že je jeden z rodičů pracovníkem OSPOD upřednostňován. V tomto je opět velký posun. Znamená však často velkou zátěž pro pracovníky OSPOD, kteří musí dobře zvládat emoce rodičů. Ti se často společně osobně scházejí po svém rozchodu poprvé a je to právě na našem oddělení.

Zde je namístě zmínit to, že ne každý pracovník OSPOD je na toto osobnostně vybaven, nejspíš ani teoretická příprava v oblasti komunikace a mediace nemusí toto zcela vyřešit.

Pak tedy následuje ústní jednání u soudu, to bylo stejné v předchozím postupu a probíhá to tak i nyní. Soud zatím nevyužívá v našich podmínkách možnosti svolat tzv. jiný soudní rok, podle sdělení soudkyň by se jednalo o zbytečné protahování soudních jednání a soudce bez taláru by údajně neměl dostatečnou autoritu.

Rovněž vedení Okresního soudu Plzeň - jih neustanovil funkci soudního tajemníka, který by se u soudu speciálně věnoval otázkám Cochemské praxe, pracoval s rodiči na zpracování rodičovského plánu a koordinoval práci multidisciplinárního týmu.

Jsou informace, že se o možnosti ustanovení této funkce uvažuje v další fázi Cochemské praxe.

Jednání u soudu dále mívala různý průběh. Od pouhého administrativního schválení dohody, které trvalo do 10 minut do sporů táhnoucích se 2 roky, kdy právní zástupci obou stran navrhovali stále nové důkazy, soud několikrát jednání odročoval, po vynesení rozsudku se jedna ze stran odvolala a poté rozhodoval krajský soud. Krajský soud může jednak případ vrátit k projednání prvoinstančnímu okresnímu soudu, může část rozsudku potvrdit a část vrátit k novému projednání. Může rovněž rozsudek okresního soudu potvrdit. Proti tomuto rozsudku krajského soudu není možné odvolání. Máme i případy, ve kterých se rodič, který neuspěl se svým návrhem u okresního ani krajského soudu, obrátil se svou stížností na Ústavní soud ČR.

V Cochemském modelu by se mělo předejít dlouhodobému vedení sporu. Pokud tedy nedojde k dohodě rodičů již na OSPOD, rodičům je doporučena odborná pomoc. V našem obvodu je zajištěna poradnami dvou neziskových organizací v Plzni, které zajišťují pomoc psychologa a mediátora a pokoušejí se prostřednictvím těchto odborných pracovníků dovést rodiče ke vzájemné dohodě. Těchto případů již máme několik, zatím není na místě hodnocení, neboť metoda je používána teprve několik měsíců.

4 Aplikace principů Cochemské praxe do činnosti OSPOD

V následující části bakalářské práce popisují jednak přípravné kroky vedoucí k aplikaci principů Cochemské praxe do činnosti pracovníků soudu, neziskových organizací v roli poradny a pracovníků OSPOD v obvodu Okresního soudu Plzeň-jih a jednak i konkrétní zkušenosti z praxe na úseku sociálně-právní ochrany dětí na Městském úřadu v Přešticích.

4.1 Příprava aplikace principů Cochemské praxe

Jak to začalo u nás na úřadě? Pracovníci OSPOD Plzeňského kraje byli pozváni v březnu 2018 na Krajský úřad Plzeňského kraje na seminář a workshop s názvem „Cochemská praxe“. Krajský úřad Plzeňského kraje ve spolupráci s Cochem.cz, z.s. uspořádal seminář, aby podpořil ustanovení interdisciplinární spolupráce v rámci opatrovnického řízení. Pozváni byli všichni zástupci profesí účastníci se řešení rodičovského konfliktu: soudci, advokáti, pracovníci OSPOD, pracovníci poraden pro rodinu a mezilidské vztahy, mediátoři, soudní znalci, zástupci neziskových organizací působících v Plzeňském kraji.

Semináře se pak skutečně účastnili zástupci všech pozvaných profesí. Přednášejícími byly Markéta Nováková z Cochem.cz, pracovnice Centra psychologické pomoci Nový Jičín asociální pracovnice z Okresního soudu Nový Jičín. Proběhlo seznámení s principy interdisciplinární spolupráce, s rolemi jednotlivých profesí, s výhodami pro jednotlivé účastníky. Byly nám představeny vzory podpůrných nástrojů, jako je dohoda mezi rodiči, rodičovský plán.

V rámci workshopu jsme pak diskutovali o možnostech řešení dostupnosti služeb pomáhajících profesí, byly definovány možnosti, potenciál ale i překážky a problémy při zahájení fungování Cochemské praxe v našem kraji. Byly prodiskutovány připomínky a obavy jednotlivých profesí při zahájení interdisciplinární spolupráce. Bylo umožněno pokládat individuálně konkrétní otázky přednášejícím.

Závěrem celé akce nebyl samozřejmě ještě žádný konkrétní harmonogram přípravy zahájení spolupráce všech účastníků v Plzeňském kraji. Všichni jsme se vrátili domů s velkým množstvím otázek a podnětů k přemýšlení. Pracovníci krajského úřadu přislíbili podporu a organizační pomoc při dalších schůzkách týmů. Následně pak byly svolány pracovní schůzky na Okresní soud Plzeň-jih, které se uskutečnily v květnu a červnu 2018 a byl dohodnut následující postup, který se bude týkat návrhů o úpravě ale i změně výchovy, výživy a styku rodiče s dítětem:

- 1) k soudu přijde návrh na schválení dohody rodičů
  - bude nařízeno jednání, místně příslušný OSPOD bude jmenován opatrovníkem dítěte, soud nebude vyžadovat po OSPOD prošetření výchovného prostředí u rodičů
- 2) k soudu přijde návrh na úpravu výchovy výživy jednoho z rodičů
  - OSPOD bude ustanoven opatrovníkem dítěte, rodiče dostanou kontakty na OSPOD, kde si domluví schůzku obou rodičů zároveň, soud nařídí jednání do šesti týdnů po obdržení návrhu, pokud se rodičům prostřednictvím OSPOD podaří dojednat dohodu, OSPOD sepíše tuto dohodu formou protokolu a zašle ji k soudu, nebude-li dohody dosaženo, doporučí OSPOD rodičům návštěvu poradny a soudu sdělí domluvený termín konzultace v poradně
- 3) přímo na OSPOD přijde ohledně úpravy výchovy a výživy jeden z rodičů
  - s jedním rodičem není možno jednat, domluví se další schůzka, kde budou situaci rodiny dítěte projednávat oba rodiče společně, další postup podle toho, zda bude dosaženo dohody

- 4) přímo na OSPOD přijde ohledně úpravy výchovy a výživy jeden z rodičů
- nebude ochoten přizvat k jednání druhého rodiče, bude odeslán s návrhem k soudu s upozorněním, že soud jej stejně vyzve k tomu, aby byla domluvena na OSPOD společná schůzka

Na konci měsíce října 2018 se společně všechny tři pracovnice, které řeší na oddělení SPOD Městského úřadu v Přešticích návrhy rodičů na určení výchovy a výživy dětí, sešly na poradě. Sdělily jsme si vzájemně své dosavadní zkušenosti, nápady, vlastní řešení, připomínky a další postup. Na našem odboru bylo však již zvykem i dříve, že si průběžně sdělujeme zkušenosti a často realizujeme intervize ke složitějším případům. Tedy nové případy zpracovávané podle Cochemské praxe byly sledovány již od jejich začátku všemi pracovnicemi OSPOD.

Aby bylo zajištěno větší soukromí účastníků jednání bylo domluveno, že konzultace s rodiči budou probíhat v oddělené místnosti, kde nebudou přítomni další pracovníci ani rušit případní další klienti. Dále bylo dohodnuto, že jedna konzultace s rodiči nebude trvat déle než 50 minut. V případě že po uplynutí této doby se nedosáhne dohody, může být domluvena ještě jedna následná schůzka s rodiči s termínem maximálně do jednoho týdne, pokud bude patrné, že k dohodě by mohlo dojít. Pokud pracovnice zjistí to, že domluva mezi rodiči není možná, jednání nebude prodlužováno. Také nebude jednáno s agresivními rodiči.

Pracovnicím našeho OSPOD byly poskytnuty vedoucí pracovníci aktuální ucelené informace o telefonních číslech pracovníků soudu, pracovníků OSPOD v obvodu soudu, psychologů a neziskových organizací, které budou vystupovat v pozici poraden pro rodiče.

V této fázi uvedený postup neobsahoval začlenění tzv. jiného soudního roku, není zmíněna možnost pohovoru s dítětem ani případy, kdy soud bude nařizovat znalecký posudek. Není zde zmínka o případné spolupráci s mediátorem a postavení právních zástupců, advokátů. Toto jsou důležité prvky Cochemského modelu, které do praxe Okresního soudu Plzeň-jih v rámci aplikace jeho zásad zatím zahrnuté nebyly. Nebyl stanoven postup v případě, kdy se rodiče dohodnou na typu péče a případném styku s dítětem, ale nedohodnou se na výši výživného.

Okresní soud Plzeň-jih vydal leták pro veřejnost, který distribuuje prostřednictvím svého infocentra a pracovnic jednotlivých oddělení OSPOD ve svém obvodu. Leták

obsahuje informace o Cochemské praxi a o postupu soudu, který je inspirován Cochemskou praxí a podle kterého by všichni zástupci multidisciplinárního přístupu měli v opatrovnických soudních řízeních postupovat a co rodiče, kteří podávají své návrhy na úpravu výchovy a výživy svých dětí, mají při soudním řízení očekávat.

Co se týče rodičů, myslím si, že obvykle přivítají možnost se sejít společně, ač zprvu někdy hovoří o komunikační bariéře s druhým partnerem. Mohou předložit „tomu druhému“ své obavy a své představy a společně si vyjasnit svoje postoje. Což by sami spolu nedokázali. Ale když překonají některé své předsudky, a na úřadě se nakonec společně sejdou, je to začátek k tomu, aby lépe vnímali potřeby svého dítěte, a i když se spolu rozcházejí, byli stále pro své dítě dobrými rodiči. Vždyť jde přece o to nejcennější, co mají, o jejich dítě.

Pracovníci OSPOD, vyjadřovali na schůzkách na okresním soudu obavy z toho, že rodiče nejsou zvyklí příliš respektovat pracovníky OSPOD. Autoritou je pro rodiče pouze soud. Stále panuje názor o tom, že je to „sociálka“, která umisťuje děti do zařízení a dětských domovů, ve sporech o děti se zastává obvykle pouze matek a podobné další názory.

Osobně si myslím, že je to na nás, pracovnících OSPOD, abychom si respekt a autoritu postupně vybudovali, zlepšili svou pozici a Cochemská praxe může být jednou z možností, jak veřejnost přesvědčit o našich kompetencích.

Další obavy mají pracovníci OSPOD z toho, že nezvládnou pracovat s rozhádanými rodiči. Nemáme na to speciální výcvik a někdo ani nemá osobnostní výbavu na to, aby pravidelně vstupoval do konfliktů a řešil opakovaně spory ve vypjatých situacích. Tady je opět na pracovnících a jejich vedení, aby si při volbě svých povinných 6 akreditovaných školeních za rok vybrali taková školení, semináře a výcviky, které jim pomohou se s touto výzvou postupně vypořádat.

Byl zaznamenán i názor, že pracovníci OSPOD budou ulehčovat práci soudcům, kterým budou předkládány hotové dohody mezi rodiči. Samozřejmě zde v této souvislosti padla i otázka nižšího finančního ohodnocení pracovníků OSPOD v porovnání s ohodnocením soudců.

Naopak, jedna opatrovnická soudkyně vyjádřila svůj názor, že ona obvykle dokáže rodiče přimět k dohodě a Cochemská praxe v některých případech celý postup zpomalí a zkomplikuje.

Podle mého názoru, by všichni měli změnit svůj přístup ke své práci a nahlížet objektivně na práci ostatních článků zapojených do Cochemské praxe.

Další okresní soudy v Plzeňském kraji se oficiálně do Cochemské praxe nezapojily. Zaznamenali jsme však u některých soudců dalších Okresních soudů Klatovy a Plzeň - město, kde rovněž v některých případech zastupujeme děti jako kolizní opatrovník, používání některých principů Cochemského modelu.

4.2 Konkrétní zkušenosti z praxe

Už v průběhu prázdninových měsíců roku 2018 se pracovnice OSPOD pokoušely pracovat s rodiči ve sporech o děti podle principů Cochemské praxe. Okresní soud Plzeň - jih začal pracovat podle Cochemského modelu a domluvených pravidel u nově podaných návrhů od září 2018. V přílohách uvádím několik kazuistik, ve kterých jsou popsány typické případy, které jsme řešili. Na nich bude popsáno, jak se nově postupovalo podle přijatých principů Cochemského modelu, jaké jsou jeho přínosy. Vzhledem k rozsahu práce připojuji jednotlivé kazuistiky do přílohy práce. Stěžejním cílem práce bylo popsat z teoretických zdrojů proces zavádění Cochemské praxe do České republiky. Doklad jednotlivých kazuistik z praxe konkrétního pracoviště dokládám jako zkušenost dobré praxe a možnost inspirace pro ostatní pracoviště.

V případě kazuistiky č. 1 bylo ověřeno, že i rodiče, kteří oba shodně tvrdí, že spolu nemohou komunikovat a shoda není možná, se nakonec na společném jednání u jednoho stolu dohodnou. Rovněž se zde projevila snaha advokátky matky o dohodu obou rodičů, která byla v zájmu dětí a která byla pro nás překvapením. Měli bychom však opatrně přistupovat k dohodě, která je uzavřena jen formálně a nemusí mít delšího trvání. Je nezbytné, aby dohoda vznikla jako společné řešení obou rodičů v zájmu dětí a jejich blaha.

V kazuistice č. 2 dobře zapůsobila autorita soudkyně a opět i smířčí způsob jednání advokáta otce, kteří rodičům vysvětlili, že dlouhodobý vleklý spor nikomu nepomůže. Otec se smířil s realitou rozchodu s matkou dětí a dohoda byla uzavřena a poté soudem schválena. Rodičům je vysvětlováno, že soudní rozhodnutí tvoří jen základní rámec jejich dalšího soužití s dětmi, že až život ukáže, jak schválená dohoda vyhovuje dětem i rodičům. Pokud budou rodiče uznávat zájem dětí na prvním místě, neměl by být pro ně problém domlouvat se v konkrétních případech, které v rozhodnutí soudu nejsou a ani nemohou být uvedeny.

Ve 3. kazuistice se prokázalo, že v některých případech dohoda rodičů není možná, zde by měl autoritativně rozhodnout soud. Protahování soudního sporu nepřispívá k ničemu. Dětem však běží čas, kdy žijí v nejistotě. Matka například sdělovala pracovníci OSPOD, že děti se už na tatínka ani neptají, mají strach, co se děje, otci netelefonují. Otec s nimi není v kontaktu. Uvedený případ není ještě dořešen do konce, není rozhodnuto.

Ve 4. kazuistice je řešen velmi častý případ, kdy se jeden z rodičů, obvykle jde o matku, domnívá, že dítě je jeho majetkem. Zde jde o typický příklad toho, když si rodiče přestanou rozumět, jako trest pro druhého rodiče znemožní jeho kontakt s dítětem. Cochemský model má těmto praktikám již v počátku zabránit, přivádí rodiče, co možná nejdříve ke společnému stolu k jednání. Rodičům je vysvětlena jejich role a připomenuto známé: přestáváte být partnery, ale rodiči zůstáváte po celý život. Rovněž je zde patrná role advokáta, kdy tento není seznámen s principy Cochemské praxe nebo je neuznává, hájí zájmy své klientky a nebere na vědomí potřebu hájit zájem dítěte, které je ve sporu rodičů zcela bezbranné. V této kauze je patrný velký vliv prarodičů z matčiny strany na přístup matky ke vztahu dítěte a otce. Cochemský model nemá v těchto případech jiné řešení než opět apelovat na oba rodiče, aby vzali osud svého dítěte do svých rukou a řešili jeho situaci společně a v jeho zájmu.

Uvedený případ zatím není ukončen, rodiče dochází do poradenského zařízení, soudně bude teprve projednáván.

V kazuistice 5. popisují případ, kdy rodiče, ač oba plní lítosti a asi i zloby a dalších negativních emocí, jsou schopni v zájmu dítěte dohodnout se na základních věcech při péči o své společné dítě. Zde vidíme reálnou situaci, kdy v našem právním systému nejprve musí být vyřešena péče o dítě a pak se řeší další záležitosti při rozchodu rodičů, např. majetkové vypořádání. Přesto však často pomůže při opatrovnických sporech, když jsou majetek a další životní podmínky obou rodičů řešeny přednostně. Je důležité, aby matka s dítětem měla jistotu, že budou mít kde bydlet, bude finančně zabezpečena, zkrátka budou vyřešeny základní potřeby dítěte i své. Rovněž otec chce vědět, zda bude mít dostatek prostředků na svůj samostatný život. Pak se lépe přistupuje k dohodě o péči a styku dítěte s otcem. Je zde však riziko toho, že dítě bude v uvedených sporech rukojmím. To už je na sociálních pracovnících, soudcích a advokátech, aby toto riziko minimalizovali a oba rodiče a zejména dítě vyšlo ze sporu co možná nejlépe.

Před přijetím principů Cochemské praxe by nejspíš k dohodě v soudní síni nedošlo. U soudu jde obvykle o argumentaci právních zástupců, kteří se tak trochu

i předvádějí a chtějí dosáhnout maxima pro svého klienta. Jak už zde bylo několikrát uvedeno, dítě jde v tuto chvíli stranou, zájmy rodičů jsou v popředí sporu.

V kazuistice 6. uvádím případ, který je pro nás pro všechny nejsnazší a nejjednodušší. Je zde patrné, že rodiče jsou rozumní lidé, kteří ač již spolu nechtějí žít, v zájmu dítěte se dokážou dohodnout a dopřát mu klid. Ani tento rozchod rodičů není zřejmě pro dítě příjemnou zkušeností, protože pro něj znamená velkou životní změnu, přesto způsob rozchodu rodičů je pro dítě zárukou toho, že jej mají oba rodiče rádi a jsou ochotni jednat v jeho zájmu.

Co se týče další spolupráce, podle mého názoru by bylo přínosné, aby se například jedenkrát za dva měsíce konala společná schůzka multidisciplinárního týmu v obvodu okresního soudu, kde by se mohly prodiskutovat vzorové případy a byly stanoveny možné postupy v obdobných případech. Zatím řešíme své případy individuálně se soudci, pracovníky poraden případně se spolupracujícími advokáty.

Ze strany rodičů jsou ohlasy na nový model praxe spíše smíšené. Některým dělá velký problém komunikovat se svým bývalým partnerem a v této oblasti si myslím, že nás všechny čeká ještě hodně práce. Rodiče si neuvědomují své povinnosti vůči svým dětem, je pro ně obvyklé řešit vzájemné spory před dětmi, neuznávají často práva druhého rodiče a to, že jejich rodičovská odpovědnost je společná. Obvyklý je názor, že s pracovníci OSPOD chtějí rodiče jednat každý zvlášť a soudce, ať pak rozhodne. Když se však zrovna v tomto bodě podaří oba rodiče přesvědčit o potřebnosti společného postupu, je již pro dítě vhodné řešení na dobré cestě. Myslím si, že pokud rodiče přijdou na OSPOD jen velmi krátkou dobu po svém rozchodu, jsou ještě plni bolesti, zloby a zklamání a dohoda je pro ně obvykle neslučitelná s jejich postojem. Tento postoj bývá často bojovný a nepřístupný. Zde je velmi důležitý rozhodný přístup pracovníka OSPOD, který by měl rodiče „probrat“ z jejich nálad a do jejich zorného pole umístit jejich společné dítě, případně děti.

Pokud se setkáváme s dětmi, soud si například vyžádá pohovor s nimi v neutrálním prostředí, jejich postoje a názory jsou různé. Děti obvykle již vědí, co se u nich doma děje. Je rozhodně lepší, když s nimi rodiče o situaci hovoří, nejlépe oba najednou. Starší děti uvádějí, že se s novou situací, kdy se například přestěhovaly z původního bydliště nebo se vídají se s otcem jen o víkendech, již smířily. Mladší děti sdělují, že by chtěly, aby se rodiče už nehádali a vrátili se k sobě. Tyto děti například nakreslí obrázek svých rodičů, jak se drží za ruce.

Zatím není z mého pohledu možné hodnotit výsledky práce poraden. V našem regionu se do Cochemské praxe zapojily dvě neziskové organizace, které nabídly svou kapacitu pro pomoc rodičům a jejich společně s konzultace s psychology případně mediátory zaměstnanými v těchto organizacích. Jednotlivé případy společně konzultujeme. Práce poraden s rodiči je však dlouhodobějšího charakteru a výsledky se tedy dostaví později, po ukončení spolupráce. Rodičům se často jeví docházení za odborníky do poradny zbytečné a zdlouhavé. V začátku spolupráce vždy tvrdí, že se dohodnout stejně nemohou. Myslím si, že v některých případech je pro rodiče docházení k mediátorovi a psychologovi jen pouhou formalitou.

Vzhledem k tomu, že zatím neproběhla následná schůzka na Okresním soudu Plzeň - jih, na které by byl zhodnocen dosavadní průběh Cochemské praxe v našem obvodu jednotlivými aktéry multidisciplinární spolupráce, nemohu zde ve své práci uvést souhrnné názory opatrovnických soudců k této spolupráci. Nemáme nyní konkrétní informace o tom, jak soudci celý systém Cochemské praxe zatím hodnotí, zda jim dosavadní spolupráce vyhovuje a co by bylo dobré změnit a případně dále někam posunout.

Stejně tak nemám žádný ucelený ohlas ze strany advokátů. Je zřejmé, že advokáti jsou o Cochemském modelu informováni, rozhodně však nepracují v rámci multidisciplinárního týmu. Z praxe je vidět, že někteří se snaží vést rodiče k dohodě v zájmu dětí. Je problematické spolupracovat s advokáty jako jedním celkem, jejich přístup je velmi individuální. Vždy je v každém jednotlivém případě potřebné, pokud je to nezbytné, spolupracovat vždy s konkrétním advokátem, resp. s advokáty, když má každý rodič toho svého.

Nakonec bych chtěla uvést změnu, která proběhla pro pracovníky OSPOD. Jak jsem již psala v předchozích kapitolách, nebylo v minulém období zvykem jednat s oběma rodiči současně. Toto se zcela změnilo a ve většině sporných případů v péči o děti skutečně jednáme s oběma rodiči najednou. Mohu říci, že tato jednání jsou pro mě celkem překvapením. Nešetkala jsem se arogancí rodičů, ani agresivitou. Tato jednání se mi jeví jako objektivnější a přínosnější. Rodiče oceňují to, že pracovník OSPOD se nepřiklání na stranu ani jednoho z rodičů. Jednání je transparentní, na první místo je kladen zájem dítěte a jeho potřeby. Rodiče obvykle přivítají nakonec možnost se sejít společně, i když je to ze začátku pro ně složité. Většině z nich jde skutečně o klid jejich dítěte, zabezpečování jeho potřeb.

Na straně pracovníků OSPOD někdy vyvstávají otázky, zda tuto náročnou práci s rodiči zvládnou, zda budou mít rodiče jejich důvěru. V teoretické přípravě jsme konkrétně na našem oddělení absolvovali výcvik mediace a aktivního naslouchání, další kurzy a semináře jsou naplánovány. Jistě je důležitá také dlouhodobější praxe a získávání zkušeností s větším počtem případů. Rovněž z mého pohledu hodně pomáhají intervize, kdy si pracovníci vzájemně předávají mezi sebou zkušenosti a týmová i individuální supervize s odborným pracovníkem k jednotlivým případům, který může vést k lepšímu náhledu na problémové případy.

Závěr

Ve své bakalářské práci na téma Cochemská praxe jsem se pokusila o reflexi praktického použití principů Cochemské praxe na konkrétním pracovišti orgánu sociálně-právní ochrany dětí, a to vzhledem k popsanému postupu v dostupné literatuře.

Hlavním cílem mé práce bylo popsat postupné přijímání zásad Cochemské praxe do činnosti jednoho konkrétního pracoviště orgánu sociálně-právní ochrany dětí na Městském úřadu v Přešticích, kde pracuji. Zabývala jsem se také otázkou, zda my, jakožto sociální pracovníci, fungujeme s ostatními profesemi jako multidisciplinární tým, což je nezbytným předpokladem pro vykonávání Cochemské praxe. Domnívám se, že částečně ano, zatím postupujeme podle principů Cochemské praxe jen necelý rok, proto ještě nebylo možno vše prověřit a vyzkoušet. Snažíme se spolupracovat podle dohodnutého postupu, máme však jen menší vzorek případů, takže se dá říci, že jsme se zatím nesetkali se všemi možnými případy. Máme zatím jen střídme ohlasy od soudců, že v některých kauzách bylo pro ně rozhodování snadnější, protože rodiče již přišli k ústnímu jednání lépe připraveni a často již předkládali dohodu.

Přála bych si, aby se snaha pracovníků OSPOD projevila zejména ve změně přístupu rodičů ke svým dětem, aby byl tento přístup zodpovědnější a děti, které prochází těžkým obdobím rozchodu svých rodičů, prošly tímto obdobím bez zbytečně složitých situací, ve větším klidu a bez ztráty jednoho z rodičů.

Popisovaný Cochemský model mi rovněž umožnil zamyslet se i nad rodičovskou odpovědností obecně. Ve své činnosti sociálního pracovníka OSPOD se snažím zapojovat do řešení problémů nezletilých dětí vždy oba rodiče i v dalších oblastech než je výkon role opatrovníka nezletilých dětí u soudních řízení.

Seznam použité literatury

ČERNÁ, M. *Rozvod, otcové a děti*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001. ISBN 80-86432-10-6

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-503-9.

ROGALEWICZOVÁ, R., CIRBUSOVÁ, M., ed. *Cochemská praxe v České republice: sborník příspěvků z konference pořádané Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí 14.-15.5.2015 v Brně*. Brno: Tribun EU, 2015. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-263-0999-4.

RUDOLPH, J. *Jsi moje dítě: cochemská praxe: cesty k lidštějšímu rodinnému právu*. Přeložil Tomáš Podivínský. Praha: Magistrát Hlavního města Prahy, 2010. ISBN 978-80-254-8250-6.

ŠÍŠKOVÁ, T. *Průvodce rodinnou mediací*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1157-0.

Časopisy:

CIRBUSOVÁ, M., ROGALEWICZOVÁ, R. Cochemská praxe - vznik a vývoj. *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2015, **17**(6), 11-16. ISSN 1212-866X.

DOSTÁLOVÁ, S., KILLAROVÁ, T. Cochemská praxe - role zapojených profesí. *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2015, **17**(7), 9-15. ISSN 1212-866X.

KOVÁŘOVÁ, D. Co natropí špatný soudce a špatný advokát? *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2018, **20**(4), 1-4. ISSN 1212-866X.

MATOUŠEK, O. Cochemská praxe - jiný způsob rozvodu. *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2014, **16**(8), 17-20. ISSN 1212-866X.

ROGALEWICZOVÁ, R., KILLAROVÁ, T. Realizace Cochemské praxe v České republice (1.). *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2015, **17**(8), 14-18. ISSN 1212-866X.

ROGALEWICZOVÁ, R., KILLAROVÁ, T. Realizace Cochemské praxe v České republice (2.). *Právo a rodina*. Praha: WoltersKluwer, 2015, **17**(9), 16-22. ISSN 1212-866X.

Internetové zdroje:

O cochemské praxi. [online]. [cit. 2018-07-26]. Dostupné z <http://www.cochem.cz/index.php/o-cochemske-praxi>

Manuál. [online]. [cit. 2018-09-01]. Dostupné z http://cochem.cz/images/PDF_manual_Etablovani_CP.pdf

Seriál: Cochemská praxe. [online]. [cit. 2018-08-15]. Dostupné z <https://www.iurium.cz/2018/03/02/serial-cochemska-praxe-nejlepsi-zajem-ditete-predevsim/>

Seriál: Cochemská praxe. [online]. [cit. 2018-08-15]. Dostupné z <https://www.iurium.cz/2018/03/31/serial-cochemska-praxe-cochemsky-model-neumi-resit-vsechno-jedna-se-vsak-zasadni-prevenci-vetsinu-rodinnepravnich-soudnich-sporu-rika-marketa-novakova/>

Seznam příloh:

Kazuistika 1

Kazuistika 2

Kazuistika 3

Kazuistika 4

Kazuistika 5

Kazuistika 6

Přílohy:

Kazuistika 1

Jednalo se o dvě děti ve věku 8 a 11 let, otec odešel od rodiny k jiné ženě a matka požádal před rozvodem soud o svěřeni dětí do své péče a stanovení výživného. Matka celou situaci těžce nesla, došlo ke sporu s novou přítelkyní otce, který skončil oboustranným fyzickým napadením řešeným policií mezi matkou a otcovou přítelkyní. Matka měla obavy, že nová přítelkyně otce má na děti špatný vliv a přála si, aby v době styku otce s dětmi nebyla otcova přítelkyně v kontaktu s dětmi a z tohoto důvodu děti otci nepředávala. Matka se tímto způsobem mstila otci dětí, za jeho odchod a děti využívala jako zbraň v boji proti otci. Děti měly otce velmi rády, ale raději se mu vyhýbaly, měly strach, aby se matka ještě více nezlobila

Pracovnice si podle Cochemského modelu pozvala oba rodiče ke společnému jednání. Oba rodiče přišli, matka s sebou na jednání přivedla svou advokátku.

Za pomoci pracovnice OSPOD i advokátky se podařilo dospět k dohodě obou rodičů. Děti se budou s otcem stýkat jedenkrát za 14 dnů o víkendech a dále každý týden ve středu po školním vyučování. Otec přislíbil, že jeho přítelkyně nebude přítomna u těchto návštěv dětí. Matka přislíbila, že se zdrží používání hrubých nadávek vůči otci i jeho přítelkyni před dětmi. Byla sepsána písemná dohoda s tím, že bude zaslána ke schválení soudu, k čemuž později také došlo.

Kazuistika 2

Matka s dětmi ve věku 6 a 3 roky se odstěhovala od otce dětí ke své matce a podala si k soudu návrh na svěřeni dětí do péče a stanovení výživného. Otec dětí se s touto novou situací nemohl smířit. Oba rodiče opakovaně navštěvovali pracovníci OSPOD nebo jí telefonovali a sdělovali průběžně, že se chtějí s druhým rodičem dohodnout, ale ten druhý, že vše sabotuje, dělá problémy, špatně hovoří o druhém rodiči před dětmi. Rodiče byli ještě před prvním soudním jednáním pozváni na OSPOD, podle Cochemské praxe oba najednou. Pozvání přijali a do kanceláře pracovnice OSPOD se dostavili.

Po úvodním monologu obou rodičů, kdy oba sdělili své představy o styku s dětmi, pracovnice OSPOD navrhl, aby se rodiče dohodli na tom, že děti budou svěřeny do výlučné péče matky vzhledem k jejich věku a otec bude mít tzv. rozšířený styk, jedenkrát za 14 dnů od pátku do pondělí a v dalším týdnu od úterý do čtvrtka. Otec s touto

variantou nesouhlasil a trval na svém, že chce děti vidět každý den. Otec tvrdil, že péče matky je nedostatečné, sama se o děti nedokáže dobře postarat a on má o děti strach. Matka naopak uvedla, že otec se o děti nikdy nestaral. Věnoval se více svým koníčkům a kamarádům než svým dětem a rodině.

Protože ani po hodinovém jednání nebyli rodiče schopni dohodu uzavřít, jednání bylo ukončeno. Byla doporučena návštěva mediátora, jak vyplývá rovněž z postupů podle Cochemského modelu a rodičům bylo sděleno, že pokud nedosáhnou dohody, bude v jejich případě muset rozhodnout soud. U ústního jednání u soudu přesto došlo ke schválení dohody rodičů, která byla ve stejném duchu, jako návrh pracovnice OSPOD.

Kazuistika 3

V tomto případě jde vleklý spor matky s otcem o způsob péče o děti a stanovení výživného. Již dříve soud rozhodl o svěření nyní sedmiletých dvojčat, v době prvního rozhodování soudu pětiletých, do péče matky, otcí bylo stanoveno výživné, rodiče se dohodli, že na rozsahu styku otce s dětmi se budou společně průběžně domlouvat podle potřeb a zájmu dětí a možností otce.

V mezidobí se matce narodilo s novým partnerem další dítě a otec dvojčat sice platil stanovené výživné, ale děti si ke styku bral jen, když to vyhovovalo jemu. Kontakt dětí s otcem se vždy musel přizpůsobit jeho pracovnímu vytížení a někdy i přání jeho nové partnerky. Matka toto těžce nesla, stěžovala si na otce orgánu SPOD. Otec podával vysvětlení, že je často v zaměstnání i o víkendech, pracuje v turnusovém provozu a děti proto častěji vidět nemůže. Dále uváděl, že si také někdy musí odpočinout. Matka nakonec podala k soudu návrh na svěření dětí do střídavé péče s tím, že děti půjdou do školy, potřebují stabilní časové rozvržení, argumentovala tím, že finančně aktuálně situaci špatně zvládá a pokud budou děti ve střídavé péči rodičů, o náklady na ně se rozdělí napůl.

U soudního jednání otec sdělil, že se střídavou péčí o děti nesouhlasí, nemohl by vykonávat své současné zaměstnání. Rodiče se nedohodli ani na jiném způsobu péče o děti, ani na zvýšení výživného. Soudkyně navrhla, ať se rodiče dohodnou mimo soudní síň, vysvětlila jim, že oni jsou rodiče, kteří jediní jsou kompetentní rozhodnout o svých dětech a jednání odročila o 5 týdnů. Na dalším jednání se opět nerozhodlo, soud byl odročen na neurčito. Pracovnice OSPOD rodičům nabídla, aby se sešli na společné

schůzce v kanceláři OSPOD. Oba rodiče souhlasili, ale trvalo asi dva měsíce, než se podařilo najít společný termín, který vyhovoval oběma rodičům.

Na společné schůzce oba rodiče přednášeli svoje argumenty. Matka apelovala na otce, aby se více zapojoval do výchovy dětí a trvala na pravidelném styku otce s dětmi. Otec sděloval, že když bude mít o víkendu děti v péči, nevydělá dostatek peněz a nebude moci matce platit požadované výživné.

Pracovnice OSPOD rodičům vysvětlila, že vleklý spor trávající již přes rok děti i oba rodiče nadměrně zatěžuje a je potřeba udělat vstřícný krok z obou stran a dospět k dohodě. Nakonec rodiče uzavřeli písemnou dohodu, na základě které bude otec o děti pečovat jedenkrát za 14 dnů od pátku do neděle a rodiče se dohodli i na výši výživného. Ovšem oba rodiče odcházeli z jednání se slovy, že podepsali něco, s čím vlastně nesouhlasí. Pokud by zde bylo již postupováno podle Cochemského modelu, rodiče by byli motivováni k návštěvě psychologické poradny, kde by se odborní pracovníci pokusili je vést k dohodě, kterou by oba plně akceptovali.

U ústního jednání u soudu otec sdělil, že o dohodu nejde, s tímto řešením nesouhlasí. Údajně byl k podpisu dohody přinucen. Bylo dojednáno, že otec se bude s dětmi vídat jen jedenkrát za měsíc o víkendu. Ohledně výše výživného bylo jednání znovu odročeno. Byly zjišťovány detailní finanční a majetkové poměry otce, jako svědek předvolána k výslechu otcova přítelkyně.

Kazuistika 4

Na OSPOD se dostavil otec osmiletého chlapce a sdělil, že matka dítěte se odstěhovala i s dítětem k prarodičům a otci brání, aby syna viděl. Otec se snažil se synem se setkat, alespoň před školou, ale i v tom se matka snažila mu zabránit, dokonce i mateřská babička otce před školou napadla, a bránila mu se synem se setkat.

Otci bylo sděleno pracovníci OSPOD, že matka by takto jednat neměla, dítě má na kontakt s otcem právo a zrovna tak i otec na kontakt s dítětem. Otci bylo doporučeno, aby se s matkou pokusil v klidu domluvit.

O několik dnů později kontaktovala OSPOD i matka dítěte. Ptala se telefonicky na postup při rozvodovém řízení. Matce bylo sděleno, že prvotně se vždy u soudu řeší situace dítěte. A vzhledem k současnému postupu podle Cochemského modelu u Okresního soudu Plzeň - jih by bylo vhodné, aby se oba rodiče dostavili na OSPOD ke společnému projednání další výchovy a výživy dítěte po rozchodu rodičů. Matce byl

navržen možný termín schůzky, po domluvení termínu byl otec o termínu schůzky vyrozuměn, s termínem souhlasil.

Mezitím otec i matka podali své návrhy k soudu, matka návrh na svěřením syna do své péče, otec na vydání předběžného opatření, kterým by byl stanoven alespoň minimální styk se synem.

Oba rodiče se dostavili v dohodnutém termínu do kanceláře OSPOD. Otec trval na střídavé výchově syna, matka navrhovala, aby se otec se synem stýkal dva dny v týdnu dvě hodiny po škole. Během jednání nebylo možno dospět k dohodě. Ani jeden z rodičů ze svého stanoviska nebyl ochoten ustoupit.

Proto byly rodičům podle nového postupu sděleny kontakty na poradenská zařízení – neziskové organizace v Plzni, jejichž odborní pracovníci a to psycholog resp. mediátor s nimi situaci budou probírat a řešit a snažit se, aby rodiče dospěli ke společné dohodě ohledně další situace jejich syna. Matka po několika dnech sdělila pracovníci OSPOD, že jí její právník sdělil, že nikam do poradny chodit nemusí, ať počká na rozhodnutí soudu. Matce bylo opakovaně vysvětleno, že soud jí stejný postup rovněž doporučí. Až poté matka domluvila první schůzku v neziskové organizaci a termín sdělila otci.

OSPOD soudu oznámil aktuální situaci rodičů a první termín konzultace rodičů v neziskové organizaci. Soud rovněž vydal předběžné opatření, kterým byl předběžně stanoven styk otce se synem jedenkrát za 14 dnů o víkendu od pátku do soboty a každou středu od 12 do 18 hodin po školním vyučování.

Kazuistika 5

Pracovnice OSPOD navštívila matku roční holčičky. Matka podala návrh na svěřením dcery do své péče a na stanovení výživného otci. Otec se od rodiny odstěhoval k nové přítelkyni. Platí matce minimální výživné ve výši 1.000 Kč měsíčně. Matka požaduje na dceru vyšší výživné, dalším jejím příjmem je pouze rodičovský příspěvek ve výši 7.600 Kč. Matku podporují finančně její rodiče.

S otcem i s matkou bylo dohodnuto společné jednání v kanceláři OSPOD. Byl jim vysvětlen nový postup před soudním řízením dle Cochemského modelu. Matka byla na začátku jednání plná výčitek směrem k otci. Ještě se jí nepodařilo smířit se s odchodem otce od ní a od malé dcery. Otec zase sděloval, že s matkou dítěte nebylo možné dále žít, po narození dcery se velmi změnila. Otec se nezříká placení výživného na dceru, ale zatím

nechává matku s dcerou bydlet v bytě, který je v jeho vlastnictví bez jakéhokoliv nájemného, hradí i náklady na elektřinu a plyn. Stýkat s dcerou se otec chtěl co nejčastěji, ale matka mu v kontaktech bránila. Matka naopak tvrdí, že otec o návštěvy dcery neprojevoval žádný zájem.

Na společné schůzce v první řadě pracovnice OSPOD sdělila, že ač se oba rozešli jako partneři, rodiči zůstávají po celý život jejich společné dcery a to už se nikdy nezmění. Je tedy nezbytné, aby se společně dohodli na tom, jak se budou oba podílet na její výchově a výživě.

Po vzájemné diskusi rodiče dospěli k dohodě na tom, že dítě bude svěřeno do péče matky a otec ji bude navštěvovat vždy ve středu od 15 do 18 hodin a dále každou lichou sobotu v roce od 10 do 15 hodin. Otec bude hradit výživné ve výši 1.000 Kč měsíčně do doby majetkového vyrovnání ohledně jejich společného bytu užívaného matkou a dítětem. Poté matka znovu podá návrh k soudu na zvýšení výživného na 3.000 Kč měsíčně. Uvedená dohoda byla schválena soudem.

Kazuistika 6

Rodiče zaslali k soudu svůj společný návrh na úpravu péče o svou 13 letou dceru. V návrhu popisují, že se dohodli, že dcera bude svěřena do výlučné péče matky, otec bude hradit dohodnuté výživné. Styk otce s dcerou nepožadují rodiče upravit, jsou schopni se domlouvat na návštěvách dcery u otce podle jejího zájmu a možnostech otce.

Soud nevyžaduje k tomuto návrhu žádné vyjádření OSPOD. Je nařízeno ústní jednání a dohoda rodičů je na tomto prvním jednání schválena.

Abstrakt

HŘÍŠNÁ, L. *Cochemská praxe*. České Budějovice, 2019. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce Mgr. Nicole Emrová.

Klíčové pojmy:

Cochemská praxe, multidisciplinární spolupráce, rodičovská zodpovědnost, orgán sociálně-právní ochrany dětí, soudní jednání, rodinná terapie, mediace.

Tato bakalářská práce se zabývá Cochemskou praxí jako novým způsobem řešení situace dětí při rozchodu nebo rozvodu rodičů. V úvodních kapitolách je popsána historie vzniku Cochemské praxe, postupné přijímání jejích principů v Německu a v České republice. Dále je popsána multidisciplinární spolupráce jednotlivých aktérů Cochemského modelu, a to soudců, pracovníků orgánu sociálně-právní ochrany dětí, poraden pro rodinu, mediátorů, advokátů, znalců.

Ve druhé části se práce zabývá postupem při realizaci Cochemské praxe na konkrétním pracovišti orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Práce se věnuje tomu, jaký je postup jednotlivých členů multidisciplinárního týmu a tím, jak na nový přístup se strany odborníků reagují rodiče.

Abstract

HŘÍŠNÁ, L. *Cochemská praxe*. České Budějovice, 2019. Bachelor thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Ethics, Psychology and Charity. Supervisor Mgr. Nicole Emrová.

Keywords:

Cochem practise, multidisciplinary cooperation, parental responsibility, authority child protection, court proceeding, family therapy, mediation.

This thesis deals with Cochem practise as a new way of solving the situation of child renduring the break up or divorce of parents. The introductory chapters describe the history of Cochem practise, the gradual adoption of its principles in Germany and the Czech Republic. It also describes the multidisciplinary cooperation of individual actors of the Cochem model, namely judges, workers of social and legal protection of children, family counselors, mediators, lawyers and experts.

In the second part the thesis deals with the proces of realizing Cochem practise at a specific work place of the department of authority child protection. The thesis deals with the progress of the individual members of the multidisciplinary team and with how parents respond to the new approach.